

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק וחבר בד"צ

בס"ד, גליון שצז, פרשת שופטים, תש"פ

יעוץ לכל סכסוכי ממון, ואישות. ועריכת חוזים על פי ההלכה.

טל: 052-7611435 y.b.daskal@gmail.com

בית דין צדק "בינת המשפט"

העולה מזה: החתים ערב בעורמה, אבל טען שהיה ערב בעל פה, יש להסתפק אם נאמן במיגו שהיה יכול להוציא ממון ע"פ שטר זה, יהיה נאמן שהלה היה באמת ערב שלו, או דלמא סוף סוף חתימה בטעות היא, ואין לה תוקף.

מקור הלכה זאת

ומקור הלכה זו בבבא בתרא (לב, א-ב) דגרסינן שם: "ההוא דאמר לחבריה, מאי בעית בהאי ארעא, א"ל מינך זבינתה, והא שטרא. אמר ליה שטרא זייפא הוא, גחין לחיש ליה לרבה, אין שטרא זייפא הוא, מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס, ואמינא, אינקיט האי בידאי כל דהו. אמר רבה מה לו לשקר, אי בעי אמר ליה שטרא מעליא הוא. אמר ליה רב יוסף אמאי סמכת אהאי שטרא, האי שטרא חספא בעלמא הוא. ההוא דאמר לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך, והא שטרא, א"ל שטרא זייפא הוא, גחין לחיש ליה לרבה, אין, שטרא זייפא, מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס, ואמינא, אינקיט האי בידאי כל דהו. אמר רבה מה לו לשקר, אי בעי אמר ליה שטרא מעליא הוא, א"ל רב יוסף אמאי קא סמכת אהאי שטרא, האי שטרא חספא בעלמא הוא, אמר רב אידי בר אבין הלכתא כוותיה דרבה בארעא, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי. הלכתא כרבה בארעא דהיכא דקיימא ארעא תיקום, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי דהיכא דקיימי זוזי לוקמי" ע"כ.

הנה הש"ס מביא מעשה ראשון, באחד שהחזיק בקרקע של אחר, והוציא שטר שקנאה ממנו, וטען בעל הקרקע ששטר מזויף הוא, והמחזיק הודה שזיזי את השטר, אלא שטוען שהיה לו שטר אחר ונאבד. וכן הדין במעשה השני על הלוואה. ובשני המעשים היה שטר מקויים, דאם אינו יכול לקיימו אינו שטר. ועל שני המעשים הללו סמך רבה על השטר המזויף מכח מיגו שהיה כופר בטענת הנתבע, והיה מוציא על פי שטר זה. ורב יוסף טען, שכיון שסוף סוף השטר מזויף, אין לסמוך עליו. ולמעשה הש"ס פוסק שאין להוציא אף צד מחזקתו, לפיכך בקרקע שהיה תופס בה, אין מוציאין אותה מיד המחזיק בה, ובהלוואה שבא להוציא כסף מהנתבע, אין להוציא ממון מחמת שטר מזויף זה.

וכן פסק המחבר (חושן משפט, קמו, כה) שבקרקע אין מוציאין ממנו, וז"ל "הביא המערער עדים שזו השדה שלו, וזה שבתוכה טוען: ממך לקחתיה והרי שטרי, והוציא שטר מקויים, טען המערער שהוא מזויף (כ"כ הטור בשם רמב"ם ורא"ש), והודה לו בעל השטר, ואמר: כן

החתים ערב בעורמה

ובו יבואר: א. חתימה בעורמה אין לה תוקף. ב. תבע בשטר מקויים מזויף, והודה שהוא מזויף, אלא שטוען שהיה לו שטר אחר, האם נאמן מחמת מיגו, להוציא או להחזיק ממון חבירו. ג. מחלוקת הש"ך והסמ"ע, האם כשהיה צריך לשקר מתחילה, יש לומר מיגו. ד. דין שטר שאין בו תנאי וטוען הלוה תנאי היה בו. ה. החתים ערב בעורמה, והודה, אלא שטען שהיה ערב כדין ונאבד שטר הערבות.

הנידון

"חברי לווה עשרת אלפי שקלים. לאחר כמה שנים, החתים אותי המלווה בעורמה על מסמך שאני ערב קבלן להלוואה זו, הוא הסביר לי שצריך את חתימתי על דבר מסוים, לצערי מרוב אימון בו, לא קראתי את הכתוב בשטר, וחתימתי. לימים הלווה לא פרע את חובו, והמלווה תבע אותי לבית הדין לשלם את החוב כדין ערב קבלן. לא הבנתי מה קורה כאן, ממתי אני ערב על הלוואה כזאת, וכשהוציא את השטר עליו אני חתום, ואשרתי שזו חתימתי, נזכרתי מכל הסיפור, ונודעתי בבית הדין. סיפרתי איך הוציא ממני את חתימתי בעורמה. מול האמת שלי, המלווה לא יכל לעמוד, והודה בבית דין שהוציא ממני חתימה בעורמה. אבל טען בבית דין, שבשעה שהלווה ללוה הייתי ערב כדין עם שטר ערבות, אלא שנאבד לו השטר ערבות, לכן בהכרח הוא החתים אותי בעורמה. נפשי בשאלתי, האם כיון שיש לו שטר עם חתימתי שקיימתי אותו בבית דין, יכול המלווה להוציא ממני תשלום על הערבות".

תשובה: אי אפשר להוציא מהערב כלום.

ביאור התשובה

צדדי הספק

כבר ביארנו בסימן ריח, שאף על פי שאדם אינו יכול לטעון שלא ידע על מה הוא חותם, אבל אם התברר שחתם בטעות, אין שום ערך לחתימה זו, לפיכך חתימה זו אינה מחייבת. אלא שבנידון זה יש סברא לומר שנעשה ערב, כיון שאם המלווה לא היה מודה לערב, שהחתים את הערב בעורמה, הרי היה מוציא ממון על פי שטר זה, שהרי הודה הערב שזו חתימתו, לכן יש להסתפק, האם מכח הטענה, שהיה יכול לכפור, יהיה נאמן שהערב באמת חתם לו בעבר על שטר ערבות כדין.

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

אלא טוען שלא קיימו הלוח, נחלקו הראשונים האם אמרינן מיגו להוציא.

ביאור שיטת התוס' במחלוקת רבה ורב יוסף

והנה התוס' בבבא בתרא (לב, ב) כתבו על טענת רב יוסף שהשטר מזוייף, ואין לסמוך עליו. וז"ל "אמאי קא סמכת אהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא - תימה דליהמניה במיגו, דאי בעי אמר שטרא מעליא הוא, ותירץ ר"י בר' מרדכי דלא אמרי' מיגו להוציא ממון, ומה שהוא מוחזק בקרקע אינו כלום, דקרקע בחזקת בעליה קיימא כיון שאין לו שטר ולא חזקה אלא בדברים בעלמא שאומר שטרא מעליא הוה לי ואירכס, ולא אמרי' מיגו אלא להחזיק ממון שיכול לפטור עצמו ע"י מיגו. אי נמי אם יש לו שטר או חזקה, וזה בא לפסול ראייתו, אז זה יכול לקיימו ע"י מיגו כמו קמי דידי זבנה מינך מיגו דאי בעי אמר מינך זבינתיה ואכלתיה שני חזקה. ואין נראה לר"י מדלא מפרש טעמא הכי בהדיא, משמע דלאו משום הכי הוא. ונראה לר"י דטעמא דרב יוסף, דלא אמרי' מיגו הכא, כיון דלית ליה הכא מיגו אא"כ שקר תחלה, שהוצרך לשקר תחלה ולומר והא שטרא. א"נ משום הכי לא אמרי' הכא מיגו, משום דהוי חוזר וטוען, דמעיקרא טען והא שטרא, ועתה חוזר בו ומודה דחספא בעלמא הוא, אלא שטרא מעליא הוה לי" עכ"ל.

הנה ריב"ם הקשה, מדוע רב יוסף אינו מאמינו שהיה לו שטר כשר, במיגו שלא היה מודה לו שהוא מזוייף, ותירץ, דהוי מיגו להוציא, וגם בקרקע זה נקרא להוציא, כיון שאין לתובע שטר על הקרקע אינו נחשב למוחזק, שקרקע בחזקת בעליה עומדת. ור"י חולק על ריב"ם, וסובר, שכיון שרב יוסף לא אומר הטעם משום מיגו להוציא, לפיכך יש לומר דאפילו אם אומרים מיגו להוציא אינו נאמן, כיון שכשבא לתבוע על פי השטר הוא חייב לשקר ולומר שיש לו שטר כשר, לכן אין נאמן לאחר מכן במיגו, לאחר שהודה שבא לבית דין וטען שקר, דאין זה מיגו כלל. או מפני שאין חוזר וטוען. מכל מקום מבואר שאפילו למאן דאמר דאמרינן מיגו להוציא, כאן אינו נאמן, שאין זה מיגו כלל כאשר צריך לשקר.

העולה מזה: התוס' מבארים, מדוע רב יוסף אינו מאמינו, במיגו שלא היה מודה שהשטר מזוייף. לריב"ם, כיון שהוא מיגו להוציא ממון, ואפילו הקרקע שתופס נחשב מוציא, כיון שקרקע בחזקת בעליה עומדת. ולר"י, כיון שבהכרח היה צריך לשקר בתחילה, לומר שזה שטר כשר ולאחר מכן לחזור בו, אינו מיגו.

השוואה בין דין שטר שאין תנאי לשטר מזוייף

והנה מה שכתב המחבר בסימן פב, בדין תנאי, באמת אין המלוה צריך לשקר, שהרי מביא לבית דין שטר ללא תנאי, ולא צריך לומר שום

הוא אבל היה לי שטר כשר ואבד ולקחתי זה שבידי כדי לאיים עליו שיודה שמכר לי באמת, הואיל ואילו רצה היה עומד בשטרו, שהרי מקוים הוא, ה"ז נאמן ואין מוציאין השדה מתחת ידו, וישבע היסת" עכ"ל. ולענין הלואה (חושן משפט פג, ד) פסק שאינו חייב לשלם וז"ל המחבר "הוציא עליו שטר מקויים, ואמר הלוח: מזוייף, או: אמנה, ואמר המלוה: כן הדבר, אבל שטר כשר היה לי ואבד, נשבע הלוח היסת, ונפטר" עכ"ל.

העולה מזה: הוציא שטר מקויים, והודה שהוא מזוייף, אלא שטוען שהיה לו שטר אחר כשר, כיון שאם לא היה מודה שהוא מזוייף היה נאמן שהוא שטר כשר, נחלקו בדין זה רבה ורב יוסף. רבה סובר שנאמן אפילו להוציא ממון מידו. אבל רב יוסף סובר שאינו נאמן כלל, ואפילו לא על הקרקע שתופס בה. ולהלכה פוסק הש"ס, אם הוא תופס קרקע של הנתבע, אין מוציאין אותה ממנו, שמכח הטענה, הוא נאמן לענין זה שאין מוציאין אותו ממה שתופס בידו. אבל אינו נאמן כדי להוציא ממון מחבירו. לכן אם עשה זאת לענין תביעת ממון, אין הנתבע חייב.

מחלוקת ראשונים בדין מיגו להוציא

והנה בחושן משפט (פב, יב) כתב המחבר והרמ"א וז"ל: "טען הלוח שהשטר נעשה על תנאי, שאם אקיימנו אפטר, וקיימתיו, ומלוה אומר שלא היה שום תנאי בדבר. אם כתוב בו שנעשה בלא שום תנאי, או בלא שום שיעור בעולם, אין הלוח נאמן. ואם אין כתוב בו כן, נשבע המלוה ונוטל; ואפילו אם כתוב בו נאמנות. ואם הודה המלוה שנעשה על תנאי, אלא שאומר שעדיין לא קיימו הלוח, על המלוה להביא ראיה, ואם אין לו ראיה נשבע הלוח היסת, ונפטר. הגה: ואין המלוה נאמן במיגו, דאין (אומרים) מיגו להוציא (טור סי"ט וב"י ותוספות פרק חזקת הבתים ורמב"ם סוף שביעית ומרדכי ריש ב"מ ואשירי פרק הכותב). ויש חולקין וס"ל דאמרינן מיגו להוציא. (ריב"ש סימן של"ו) עכ"ל המחבר ורמ"א.

הנה מבואר שאם מלוה מוציא שטר על הלוח, ולא כתוב בו שום תנאי, נאמן המלוה לומר שלא היה בו תנאי, אפילו שהלוח טוען שהיה תנאי וקיים את התנאי, ומוציא על פי השטר ממון מהלוח. אבל אם מודה המלוה ללוח שהיה תנאי, אבל טוען המלוה שהתנאי לא קויים, ולכן הלוח חייב כסף לטענתו. בזה מביא הרמ"א שני שיטות, יש אומרים שאין המלוה נאמן מכח מיגו, דאין אומרים להוציא. ויש חולקים שאומרים מיגו להוציא.

העולה מזה: מלוה שהוציא שטר נגד הלוח, ואין בו תנאי, וטוען הלוח שהיה תנאי, אינו נאמן. אבל אם הודה המלוה שהיה תנאי,

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

את הקרקע מהתופס בה. אבל להלכה לא פוסקים כן, ואומרים מיגו גם כשמשקר תחילה, ולכן בקרקע הלכה כרבה, דהוי מיגו, אלא שלהלכה לא אומרים מיגו להוציא ממון ממש, לכן בקרקע הלכה כרבה, דמכל מקום זה רק להעמיד את הקרקע ולא להוציא ממון, ובמענות הלכה כרב יוסף שאין להוציא ממון.

ומכל מקום הלכה למעשה פסק הש"ך (פב, ס"ק ט) דמכל מקום הוי לעולם ספיקא דדינא ואין להוציא ממון מהמוחזק. נמצינו למדים לפי שיטת הש"ך, דהסוברים שאומרים מיגו להוציא, סוברים כן גם באופן שהיה חייב לשקר תחילה, ולפי זה, מה שכתב המחבר בסימן פב בדין תובע בשטר שאבד וזייפו, דהיה חייב לשקר, דאין מוציא ממון, אינו אלא לסוברים שאין אומרים מיגו להוציא, אבל לסוברים שאומרים מיגו להוציא, גם בזה מוציאין ממון מיד הנתבע.

העולה מזה: לפי שיטת הש"ך, דהסוברים שאומרים מיגו להוציא, סוברים כן גם באופן שהיה חייב לשקר תחילה, ולפי זה, מה שכתב המחבר בסימן פב בדין תובע בשטר שאבד וזייפו, דהיה חייב לשקר, דאין מוציא ממון, אינו אלא לסוברים שאין אומרים מיגו להוציא, אבל לסוברים שאומרים מיגו להוציא, גם בזה מוציאין ממון מיד הנתבע.

ביאור הסוגיא לפי שיטות הסוברים דאמרינן מיגו להוציא

והנה הסמ"ע (שם) הקשה על הלבוש, דאיך יתכן שיחלוק מאן דהוא על האי דינא דאין אומרים מיגו להוציא אם משקר תחילה, הא הוא גמ' מפורשת דפסקו הלכה כרב יוסף בממון דאין מוציאין מיד הנתבע ממון על ידי המיגו, ואם תאמר דאמרינן מיגו להוציא גם באופן זה, אם כן יחלוק על דברי הגמ'.

כבר מיישב הש"ך (פב, ס"ק ז), דהפוסקים דאמרינן מיגו להוציא, מפרשים את הסוגיא של רבה ורב יוסף דאיירי בשטר שאינו מקויים, אלא שיש ביד מחזיק השטר אפשרות לקיימו, בזה נחלקו האם אמרינן מיגו שיכול לקיימו, אבל בשטר מקויים ממש, להלכה, אמרינן מיגו להוציא, ומה שפוסק הש"ס כרב יוסף זה רק בשטר שאינו מקויים, שהרי אין מוזכר בסוגיא שטר מקויים.

אבל הרמב"ם וסיעתו שסוברים שאין אומרים מיגו להוציא, מפרשים את הסוגיא בשטר מקויים כבר, ופוסק הש"ס דאין אומרים מיגו להוציא.

העולה מזה: הסוברים שאומרים מיגו להוציא, מפרשים את הסוגיא בשטר שאינו מקויים, ונחלקו, האם אמרינן מיגו שיכול לקיימו, אבל הרמב"ם וסיעתו שסוברים שאין אומרים מיגו

שקר, אלא אומר הנה שטר בידי, אלא שאם לאחר מכן הלוה טוען שהיה תנאי, יכול להכחיש שלא היה תנאי, או להודות ולומר שהיה תנאי וזייף את השטר, מכל מקום, אין בהכרח לומר שקר, ועל זה מביא הרמ"א שני שיטות, אם אומרים מיגו להוציא. אבל בדין שהיה צריך לשקר, דהיינו מה שכתב המחבר בסימן פג, דינא דרבה ורב יוסף הנ"ל, לכאורה הכל מודים שאין אומרים מיגו, אפילו הסוברים שאומרים מיגו להוציא, מטעם שכתבו התוס', שכיון שבהכרח לשקר אינו מיגו.

ומכאן תמה הסמ"ע על הלבוש, שכתב בסימן פג, שהטעם שאין נאמן לומר שהיה לו שטר ואבד, דהוא מיגו להוציא, והקשה הסמ"ע, הא הכל מודים כאן שאין אומרים מיגו להוציא, כיון שבהכרח צריך לשקר מתחלה.

וז"ל הסמ"ע (סימן פג ס"ק י) "נשבע הלוה היסת ונפטר. ואפילו להיש חולקין שאומרים דאמרינן מיגו להוציא, וכמו שכתב מור"ם בסימן פ"ב סעיף י"ב, מודה הכא דאין המלוה נאמן לומר שטר אחר היה לי ואבדתיהו, במיגו דאי בעי שתק ותבעו בשטר זה המקויים, דשאני הכא, כיון דהמלוה מודה דתחילת ביאתו לבית דין היה לתובעו בשטר פסול, ואין אומרים מיגו אלא להוכיח מיניה שטענתו שטוען עליו מתחילה היא אמת, וכן כתבו התוס' [ב"ב ל"ב ע"ב ד"ה אמאי]. ומהתימה על עיר שושן, שכתב כאן [סעיף ד'] טעם שנשבע הלוה ונפטר, משום דלא אמרינן מיגו להוציא, וכבר נתבאר בסימן שלפני זה סעיף י"ב דיש פלוגתא בזה, ודין זה הוא דינא דגמרא [ב"ב שם] וכמו שכתבתי בדרישה [סעיף ה'] לשון הגמרא. ואף שבעיר שושן [סימן פ"ב סעיף י"ב] לא כתב דעת החולקין, גם זה יותר תמוה וכמו שכתבתי [שם סקמ"ו] ע"ש ודו"ק" עכ"ל.

העולה מזה: לפי הסמ"ע, באופן שהיה חייב לשקר תחלה, הכל מודים שאין אומרים מיגו, דאינו מיגו. ולא נחלקו הראשונים אם אמרינן מיגו להוציא, אלא באופן שלא היה צריך לשקר תחילה.

שיטת הש"ך והלבוש

אבל הש"ך (פג, ז) מיישב את שיטת הלבוש, וזה תוכן תוכן דבריו. דהנה, אם אומרים שלעולם לא אומרים מיגו להוציא אם צריך מתחלה לשקר, אם כן מדוע פסקו בגמרא הלכה כרבה בקרקע, והא מודה שהשטר שקר, ולא אמרינן מיגו להוציא, וזה שמוחזק בקרקע אינו נחשב מוציא ממנו, דמטעם זה חולק רב יוסף וסובר שגם בקרקע מוציאין אותה מידו, כיון שאין לו שטר עליה לא הוי מוחזק, כמבואר לעיל, אלא על כורחך, שמה שכתבו התוס' שאם משקר בתחלה לא אמרינן מיגו, זו שיטת רב יוסף, ולכן גם בקרקע אינו נאמן ומוציאין

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

מחבירו. לכן אם עשה זאת לענין תביעת ממון, אין הנתבע חייב.

ג. מלוח שהוציא שטר נגד הלוה, ואין בו תנאי, וטוען הלוה שהיה תנאי, אינו נאמן. אבל אם הודה המלוה שהיה תנאי, אלא טוען שלא קיימו הלוה, נחלקו הראשונים האם אמרינן מיגו להוציא.

ד. התוס' מבארים, מדוע רב יוסף אינו מאמינו, במיגו שלא היה מודה שהשטר מזויף. לריב"ס, כיון שהוא מיגו להוציא ממון, ואפילו הקרקע שתופס נחשב מוציא, כיון שקרקע בחזקת בעליה עומדת. ולר"י, כיון שבהכרח היה צריך לשקר בתחילה, לומר שזה שטר כשר ולאחר מכן לחזור בו, אינו מיגו.

ה. לפי הסמ"ע, באופן שהיה חייב לשקר תחלה, הכל מודים שאין אומרים מיגו, דאינו מיגו. ולא נחלקו הראשונים אם אמרינן מיגו להוציא, אלא באופן שלא היה צריך לשקר תחילה.

ו. לפי שיטת הש"ך, דהסוברים שאומרים מיגו להוציא, סוברים כן גם באופן שהיה חייב לשקר תחילה, ולפי זה, מה שכתב המחבר בסימן פב בדין תובע בשטר שאבד וזייפו, דהיה חייב לשקר, דאין מוציא ממון, אינו אלא לסוברים שאין אומרים מיגו להוציא, אבל לסוברים שאומרים מיגו להוציא, גם בזה מוציאין ממון מיד הנתבע.

ז. הסוברים שאומרים מיגו להוציא, מפרשים את הסוגיא בשטר שאינו מקויים, ונחלקו, האם אמרינן מיגו שיכול לקיימו, אבל הרמב"ם וסיעתו סוברים שאין אומרים מיגו להוציא, מפרשים את הסוגיא בשטר מקויים כבר, ופוסק הש"ס דאין אומרים מיגו להוציא.

ח. החתים ערב בעורמה על הלוואה, והודה שהחתימו בעורמה אלא שטוען שהיה ערב בעל פה, אין לגבות מהערב על סצף חתימה זו אע"פ שיש לו מיגו שהיה טוען שהשטר כשר, והטעם, לסמ"ע כיון שהיה צריך לשקר בתחילה הכל מודים שאין אומרים מיגו להוציא, ולש"ך שסובר שגם באופן זה נחלקו אם אורמים מיגו להוציא מכל מקום הוא סיפקא דדינא

להוציא, מפרשים את הסוגיא בשטר מקויים כבר, ופוסק הש"ס דאין אומרים מיגו להוציא.

נידון דידן

הנה נתבאר דלפי שיטת הסמ"ע, באופן שצריך לשקר תחילה לא הוי מיגו כלל, ולדבריו בנידון דידן, בודאי לאחר שהודה שהחתימו בטעות אין כל ערך לחתימה זו, ולכל השיטות אין לחותם דין ערב ואין להוציא ממנו ממון. ואפילו לשיטת הש"ך דסובר שבשטר מקויים, יש אומרים שאומרים מיגו להוציא, ובנידון דידן הוא כשטר מקויים, ולדבריהם יש להוציא ממון, מכל מקום הא פסק הש"ך שבכל אופן הוא ספיקא דדינא בין בשטר מקויים ובין בשטר שאינו מקויים, וכלשון קדשו של הש"ך (חושן משפט סימן פג ס"ק ט) "ולענין הלכה אין בידי להכריע בין אבות העולם. ונראה לפע"ד דבכל גוונא הוי ספיקא דדינא" עכ"ל, לפי זה הלכה למעשה לכל השיטות אין לערב דין ערב, ואין להוציא ממנו ממון.

העולה מזה: החתים ערב בעורמה על הלוואה, והודה שהחתימו בעורמה אלא שטוען שהיה ערב בעל פה, אין לגבות מהערב על סצף חתימה זו אע"פ שיש לו מיגו שהיה טוען שהשטר כשר, והטעם, לסמ"ע כיון שהיה צריך לשקר בתחילה הכל מודים שאין אומרים מיגו להוציא, ולש"ך שסובר שגם באופן זה נחלקו אם אורמים מיגו להוציא מכל מקום הוא סיפקא דדינא.

דינים העולים:

א. החתים ערב בעורמה, אבל טען שהיה ערב בעל פה, יש להסתפק אם נאמן במיגו שהיה יכול להוציא ממון ע"פ שטר זה, יהיה נאמן שהלה היה באמת ערב שלו, או דלמא סוף סוף חתימה בטעות היא, ואין לה תוקף.

ב. הוציא שטר מקויים, והודה שהוא מזויף, אלא שטוען שהיה לו שטר אחר כשר, כיון שאם לא היה מודה שהוא מזויף היה נאמן שהוא שטר כשר, נחלקו בדין זה רבה ורב יוסף. רבה סובר שנאמן אפילו להוציא ממון מידו. אבל רב יוסף סובר שאינו נאמן כלל, ואפילו לא על הקרקע שתופס בה. ולהלכה פוסק הש"ס, אם הוא תופס קרקע של הנתבע, אין מוציאין אותה ממנו, שמכח הטענה, הוא נאמן לענין זה שאין מוציאין אותו ממה שתופס בידו. אבל אינו נאמן כדי להוציא ממון